ਯੋਗੇਂਦਰ ਉਪਨਾਮਜੋਗੇਂਦਰ ਸਿੰਘ

ਬਨਾਮ

ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ

(ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 84-85/2019)

17 ਜਨਵਰੀ, 2019

[ਐੱਸ. ਏ. ਬੋਬਡੇ, ਐੱਲ. ਨਾਗੇਸ਼ਵਰ ਰਾਓ ਅਤੇ ਆਰ. ਸੁਭਾਸ਼ ਰੈੱਡੀ, ਜੇ. ਜੇ.]

ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860-ਐਸ. ਐਸ. 302, 326(ਏ) ਅਤੇ 460-ਕਤਲ-ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ-ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ-ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਕੇਸ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਪੀੜ੍ਹਤ-ਮ੍ਰਿਤਕ 'ਤੇ ਤੇਜ਼ਾਬ ਸੁੱਟਿਆ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ-ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ, ਦਾਦੀ, ਭਤੀਜੇ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਵੀ ਤੇਜ਼ਾਬ ਨਾਲ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ-ਮੌਤ ਦਾ ਐਲਾਨ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ-ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੌਤ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਸ' ਤੇ ਤੇਜ਼ਾਬ ਪਾ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਫੋਨ 'ਤੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਕਰਦਾ ਸੀ-ਸੁਣਵਾਈ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਤਲ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਕੇ ਅਤੇ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਤੇਜ਼ਾਬ ਸੁੱਟ ਕੇ-ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ-ਅਪੀਲ ਉੱਤੇ, ਕਿਹਾਃ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਲਈ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ-ਕੇਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਾਲਾਤ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੀੜ੍ਹਤ ਦੇ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਉਸ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਕੀਤਾ-ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰੋਬੇਟਿਵ ਮੁੱਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਨੀਂਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ-ਔਰਤਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧ। ਸਜ਼ਾ/ਸਜ਼ਾ-ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਪੀੜ੍ਹਤ-ਮ੍ਰਿਤਕ 'ਤੇ ਤੇਜ਼ਾਬ ਸੁੱਟਿਆ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ-ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨ ਸਨ-ਆਯੋਜਿਤਃ 'ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਅਰਥ ਹੈ ਉਹ ਕਾਰਨ ਜੋ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਿਸਮ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਮ ਕਾਰਨ

ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ-ਤੁਰੰਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਹ ਅਪਰਾਧ ਉਦੋਂ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਉਹ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਕਤਲ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ-ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਘਟਨਾ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਦਸ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਪਰੀ ਸੀ-ਇਹ ਕੇਸ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਸਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਮੰਨਦਾ ਸੀ।

ਉਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ-ਕੇਸ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤੇਜ਼ਾਬ ਦੀ ਚੋਣ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦੀ ਇੱਕ ਬੇਰਹਿਮ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ-ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਸੀ ਉਹ ਇੱਕ ਸੱਟ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਮੌਤ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬੁਰਾਈ ਜਾਂ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਇਸ ਕੇਸ ਨੂੰ' ਦੁਰਲੱਭ ਤੋਂ ਦੁਰਲੱਭ 'ਵਜੋਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰਨ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ-ਇਸ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈ ਗਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ-ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860-ਐਸ. ਐਸ. 302, 326(ਏ) ਅਤੇ 460.

ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਅਦਾਲਤ ਨੇ

ਰੱਖਿਆਃ 1. ਸਾਰੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਵੀ ਤੇਜ਼ਾਬ ਸੁੱਟਿਆ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ਾਬ ਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-4 ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਦਿੱਤਾ। ਪੀਡਬਲਯੂ 8, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਹ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਚੀਕ ਸੁਣ ਕੇ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉੱਥੋਂ ਭੱਜਦੇ ਵੇਖਿਆ। ਕਥਿਤ ਸਬੂਤ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ। ਬਾਕੀ ਸਬੂਤ ਇਕਸਾਰ, ਠੋਸ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਹਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਹ ਅਪਰਾਧ ਉਦੋਂ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਉਹ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਕਤਲ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਘਟਨਾ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਘਟਨਾ ਮੌਜੂਦਾ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਲਗਭਗ 10 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਪਰੀ ਸੀ। ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਘਟਨਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਉਸ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਸਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਉਸ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ

ਤੇਜ਼ਾਬ ਦੀ ਚੋਣ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਰਾਦਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਵਿਗਾੜਨਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ; ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਰਾਦਾ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਗੰਭੀਰ ਹਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬੁਰਾਈ ਜਾਂ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਇਸ ਕੇਸ ਨੂੰ 'ਦੁਰਲੱਭ ਤੋਂ ਦੁਰਲੱਭ' ਵਜੋਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰਨ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈ ਗਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 7,8,9,11 ਅਤੇ 12] [252-ਐੱਫ-ਜੀ; 253-ਏ, ਸੀ-ਈ; 254-ਜੀ-ਐੱਚ; 255-ਏ]

ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (1980) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 684; ਮਾਛੀ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (1983) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 470: [1983] 3 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 413 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

(1980) 2 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 684	ਦਾ ਅਨੁਸਰਣ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 10
[1983] 3 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 413	ਦਾ ਅਨੁਸਰਣ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 10

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਾਃ 2019 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰ. 84-85।

ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਿਤੀ 12.12.2014 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਗਵਾਲੀਅਰ ਵਿਖੇ ਬੈਂਚ। 2014 ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2014 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 883

ਏ. ਸਿਰਾਜੁਦੀਨ, ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮੀਨਾਕਸ਼ੀ ਵਿਜ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੁਦੇਸ਼ ਕੁਮਾਰੀ, ਵਕੀਲ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ। ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਵੰਸ਼ਜਾ ਸ਼ੁਕਲਾ, ਅਰਜੁਨ ਗਰਗ, ਵਕੀਲ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ. ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਐੱਸ. ਏ. ਬੋਬਡੇ, ਜੇ. 1. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

2. ਇਹ ਅਪੀਲਾਂ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਗਵਾਲੀਅਰ ਬੈਂਚ, ਮਿਤੀ 12.12.2014 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ, ਅੰਬਾਹ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੁਰੈਨਾ (ਐੱਮ. ਪੀ.) ਦੁਆਰਾ ਸੈਸ਼ਨ ਟ੍ਰਾਇਲ ਨੰ.388/2013 ਮਿਤੀ 24.07.2014 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 302,326 (ਏ) ਅਤੇ 460 ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ, ਤਿੰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਮਰ ਕੈਦ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਨੂੰ 1000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਤੇ 10 ਸਾਲ ਦਾ ਆਰ. ਆਈ. ਅਤੇ 2 ਰੁਪਏ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 366 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਹਵਾਲੇ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਤੱਥ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨਃ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੇ ਕਤਲ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਰੂਬੀ ਨੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਤੇਜ਼ਾਬ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 303 ਤਹਿਤ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਹੈ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਦਾਦੀ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ. ਚੰਦਰਕਲਾ (ਪੀਡਬਲਯੂ 3) ਅਤੇ ਇੱਕ ਰਾਜੂ-ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਭਤੀਜਾ (ਪੀਡਬਲਯੂ 7) ਅਤੇ ਜਾਨੂ (ਪੀਡਬਲਯੂ 4) ਭਰਾ ਵੀ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 326 (ਏ) ਤਹਿਤ ਤੇਜ਼ਾਬ ਸੁੱਟ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਕੇ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

3. ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉੱਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਇਆ। ਚੰਦਰਕਲਾ, ਰਾਜੂ ਅਤੇ ਜਾਨੂੰ ਰੁਪਏ.10,000/- ਹਰੇਕ ਦੇ ਜੋੜ ਵਿੱਚ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਨੂ ਏ ਸੀ। ਇੱਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। 3 ਲੱਖ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ. ਚੰਦਰਕਲਾ ਅਤੇ ਰਾਜੂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਵਿਗਾੜ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ 5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਰੇਕ ਨੂੰ 1.50 ਲੱਖ ਰੁਪਏ।

4. ਮ੍ਰਿਤਕ ਰੂਬੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਇੱਕ ਸ੍ਰੀ ਸੰਜੇ ਗੁਪਤਾ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਉਸ ਦੇ ਦੋ ਮੁੱਦੇ ਸਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਲੁਭਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ-ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧਾਂ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਇਸ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਉਸ ਨੂੰ ਤੰਗ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮ੍ਰਿਤਕ ਆਪਣੇ ਚਾਚੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਆ ਗਈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪਿਤਾ (ਪੀਡਬਲਯੂ 8) ਉੱਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੋਰਸਾ ਬੁਲਾਉਣ ਲਈ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮੰਗ ਪੂਰੀ ਨਾ ਕਰਨ ਉੱਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਨਤੀਜੇ ਭੁਗਤਣ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ।

ਗਰਮੀਆਂ ਦੀ ਉਸ ਅਸ਼ਾਂਤ ਰਾਤ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਕਮਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗਏ ਅਤੇ ਰਾਤ ਲਈ ਚਲੇ ਗਏ। ਗਰਮੀਆਂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਰੱਖੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਕਮਰਿਆਂ ਅਤੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਬੱਲਬਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ "ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਉਸ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਪਰ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦੇਵੇਗਾ।" ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪਿਤਾ, ਦਾਤਾਰਾਮ (ਪੀਡਬਲਯੂ 8) ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਉੱਠਿਆ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਧੀ ਉੱਤੇ ਤੇਜ਼ਾਬ ਸੁੱਟਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭੱਜਦੇ ਵੇਖਿਆ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਚੀਕਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਫਿਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ 'ਤੇ ਤੇਜ਼ਾਬ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਸਾਰੇ ਸੜ ਗਏ ਅਤੇ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਹਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪੂਰੇ ਸਰੀਰ ਉੱਤੇ 90 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੱਕ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ।

5. ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹਾਂਗੇ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਸੀਂ ਪੂਰੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਲਈ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਰੂਬੀ। ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਾਲਾਤ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦਾ ਮਰਨ ਵਾਲਾ ਐਲਾਨ। ਰੂਬੀ, ਬਿਨਾਂ ਝਿਜਕ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਿਆ। ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਨੁਮਾਨ, ਅਨੁਮਾਨ ਜਾਂ ਅਨੁਮਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਖੁਦ ਉਸ ਦੇ ਤੇਜ਼ਾਬ ਹਮਲੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਏ ਸਨ।

6. ਸਬੂਤ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖ ਮੰਨਦਾ ਹੈ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈਃ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਪੋਰਸਾ ਵਿਖੇ 21.07.2013 ਉੱਤੇ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪਰਾਧ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਭੱਜ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਮੁੰਚਕੁੰਡ ਢੋਲਾਪੁਰ ਤੋਂ 11.09.2013 ਉੱਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਕ ਬੀਅਰ ਦੀ ਬੋਤਲ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਤੇਜ਼ਾਬ ਨੂੰ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਫਿੰਗਰਪ੍ਰਿੰਟਸ ਅਤੇ ਬੀਅਰ ਦੀ ਬੋਤਲ 'ਤੇ ਮਿਲੇ ਫਿੰਗਰਪ੍ਰਿੰਟਸ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ

ਹਨ। ਮਾਹਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬੋਤਲ ਉੱਤੇ ਪਾਏ ਗਏ ਫਿੰਗਰਪ੍ਰਿੰਟਸ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਫਿੰਗਰਪ੍ਰਿੰਟਸ ਇੱਕ ਹੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਹਨ।

7. ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਪਾਵਕ (ਪੀਡਬਲਯੂ 10) ਪੋਰਸਾ ਵਿਖੇ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ/ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਸਟੇਸ਼ਨ ਹਾਊਸ ਅਫਸਰ, ਪੋਰਸਾ ਦੁਆਰਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਜ਼ਖਮੀ ਜਾਨੂ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਆਪਣਾ ਬਿਆਨ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਚੇਤੰਨ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਬਿਆਨ' ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅੰਗੂਠੇ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਵੀ ਦਿੱਤਾ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜੋਗੇਂਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਤੇਜ਼ਾਬ ਪਾ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉਸ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਫੋਨ ਉੱਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਬਦਸਲੂਕੀ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਜ਼ਖਮੀ ਜਾਨੂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਮੌਤ ਦੇ ਐਲਾਨਨਾਮੇ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਾਨੂ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਫਿਰ ਵੀ, ਬਿਆਨ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਸਹੀ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਾਂ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਮੁੱਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਨੀਂਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਾਨੂ ਦਾ ਮਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਮਰਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਜਾਨੂੰ ਨੇ ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 4 ਵਜੋਂ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ; ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਨੂੰ (ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 4), ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦਾ ਸਬੂਤ। ਚੰਦਰਕਲਾ (ਪੀਡਬਲਯੂ 3) ਜੋ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਦਾਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵੀ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ, ਲਗਾਤਾਰ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਹੈ।

ਤਿੰਨਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਵੀ ਤੇਜ਼ਾਬ ਸੁੱਟਿਆ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ਾਬ ਨੇ ਜਾਨੂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪੀਡਬਲਯੂ 8, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾਤਾਰਾਮ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਹ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਚੀਕ ਸੁਣ ਕੇ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉੱਥੋਂ ਭੱਜਦੇ ਵੇਖਿਆ। ਅਸੀਂ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਸਬੂਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਬਾਕੀ ਸਬੂਤ ਇਕਸਾਰ, ਠੋਸ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਹਨ।

8. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨ ਹਨ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਕਿਉਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। 'ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਅਰਥ ਹੈ ਉਹ ਕਾਰਨ ਜੋ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਿਸਮ ਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਮ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਾਰਕ ਹੈ, ਜੋ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ,

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਹ ਅਪਰਾਧ ਉਦੋਂ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਉਹ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਕਤਲ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਪਰ ਅਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ' ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਜੇ ਦੋਵਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੈਟਰਨ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਤਲ ਲਈ ਦੂਜੀ ਸਜ਼ਾ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰੇਗੀ। ਪਰ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ। ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਘਟਨਾ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ 'ਤੇ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਕਿਰਨ ਨਰਸ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਲਕਸ਼ਮੀ ਨਾਰਾਇਣ ਉਰਫ ਲਕਸ਼ਮਣ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਘਟਨਾ 21.07.2013 'ਤੇ ਵਾਪਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਆਖਰੀ ਘਟਨਾ ਮੌਜੂਦਾ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਦਸ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਪਰੀ ਸੀ।

9. ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਘਟਨਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਉਸ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਸਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਉਸ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤੇਜ਼ਾਬ ਦੀ ਚੋਣ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਰਾਦਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਵਿਗਾੜਨਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ; ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਹਮਲੇ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਗੰਭੀਰ ਹਮਲਾ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹ ਸੱਟ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਮੌਤ।

10. ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਪਰੋਕਤ ਟਿੱਪਣੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਪਰ ਸਿਰਫ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ

ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ 1 ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆਃ -

“209. ਹਲਕੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਈ ਹੋਰ ਹਾਲਾਤ ਹਨ; ਕਿਉਂਕਿ ਗੁੱਸੇ ਦੇ ਉਲਟ ਹਾਲਾਤ ਹਨ। “ਅਸੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਨਿਆਂਇਕ ਕੰਪਿਊਟਰ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਅਪੂਰਣ ਅਤੇ ਉੱਭਰਦੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਜੋਤਸ਼ੀ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਅਸੰਭਵ ਹਨ। ” ਫਿਰ ਵੀ, ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਮੌਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਸੰਕਲਪ ਜੁਰਮਾਨੇ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 354 (3) ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਸਜ਼ਾ ਨੀਤੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਉਦਾਰ ਅਤੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਨਿਰਮਾਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਖ਼ੂਨ ਦੇ ਪਿਆਸੇ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਕਾਤਲਾਂ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦੇਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਕਦੇ ਵੀ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤੱਥ ਅਤੇ ਅੰਕੜੇ ਭਾਵੇਂ ਅਧੂਰੇ ਹਨ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਤੀਤ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ-ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਤੱਥ ਜੋ ਉਸ ਸਾਵਧਾਨੀ ਅਤੇ ਹਮਦਰਦੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੰਨੇ ਗੰਭੀਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਚਿੰਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ, ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਵਿਆਪਕ ਉਦਾਹਰਣਾਤਮਕ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ, ਧਾਰਾ 354 (3) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਵਿਧਾਨਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਉੱਚ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਨਿਰਦੇਸਿਤ ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਸਦਾ ਸਾਵਧਾਨੀ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਚਿੰਤਾ ਨਾਲ ਨਿਭਾਉਣਗੀਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਤਲ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਉਮਰ ਕੈਦ ਨਿਯਮ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਮਰਿਆਦਾ ਲਈ ਇੱਕ ਅਸਲ ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਚਿੰਤਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇੱਕ ਜੀਵਨ ਲੈਣ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਦੁਰਲੱਭ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਦੋਂ ਵਿਕਲਪਿਕ ਵਿਕਲਪ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ”

ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੱਛੀ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ 2 ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੁਰਲੱਭ ਤੋਂ ਦੁਰਲੱਭ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵਰਗੀਕ੍ਰਿਤ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਿੱਥੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੈਰਾ 39 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਟੈਸਟ ਦਿੱਤੇ ਹਨਃ -

“39. ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨਃ

(ਏ) ਕੀ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅਸਧਾਰਨ ਹੈ ਜੋ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ?

(ਬੀ) ਕੀ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਕਿ ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਘੱਟ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਹੱਤਵ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਹੈ? ”

11. ਅਸੀਂ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬੁਰਾਈ ਜਾਂ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਕੇਸ ਨੂੰ 'ਦੁਰਲੱਭ ਤੋਂ ਦੁਰਲੱਭ' ਵਜੋਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰਨ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

12. ਇਸ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈ ਗਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟਣੀ ਪਵੇਗੀ।

13. ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਦੇਵਿਕਾ ਗੁਜਰਾਲ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Tarun Mehra

Advocate